

FFD-O/1/2026/2000-Z

Katowice, 9.08.2026 r.

Urząd Gminy Damnica

ul. Górna 1

76-231 Damnica

E-mail: ug@damnica.pl

ADE: AE:PL-68169-17496-IRSWC-25

Dotyczy: wniosku o zajęcie stanowiska ws. projektu rozporządzenia Ministra Edukacji zmieniającego rozporządzenie w sprawie oceniania, klasyfikowania i promowania uczniów i słuchaczy w szkołach publicznych, nr w wykazie prac legislacyjnych 117¹

Szanowni Państwo,

Działając w imieniu Fundacji Fabian Digital, której statutowym i zbieżnym z interesem publicznym celem jest zapobieganie wykluczeniu cyfrowemu, ochrona praw obywatelskich oraz przeciwdziałanie marginalizacji osób z niepełnosprawnościami i szczególnymi potrzebami, zwracamy się z formalnym wnioskiem o podjęcie samodzielnego i niezależnego stanowiska wobec projektu aktu wykonawczego, który wywiera bezpośredni, głęboki wpływ na strukturę organizacyjną, logistyczną oraz finansową Gmin w całej Polsce, a także na sytuację życiową najmłodszych mieszkańców w całym kraju. Przedmiotem niniejszego wystąpienia jest Projekt Rozporządzenia Ministra Edukacji zmieniającego rozporządzenie w sprawie oceniania, klasyfikowania i promowania uczniów i słuchaczy w szkołach publicznych (nr w wykazie prac legislacyjnych: 117), który w obecnym brzmieniu zakłada wprowadzenie od dnia 1 września bezwzględneho zakazu przeprowadzania egzaminów klasyfikacyjnych i poprawkowych w formule zdalnej (online).

¹ Zob. projekt rozporządzenia ME nr 117 -

<https://legislacja.gov.pl/projekt/12410056/katalog/13202586#13202586>

Ministerstwo Edukacji Narodowej uzasadnia dalsze procedowanie wspomnianych zmian uzyskaniem pozytywnej opinii Komisji Wspólnej Rządu i Samorządu Terytorialnego (KWRiST). Obecnie projekt rozporządzenia znajduje się na etapie Komisji Prawniczej w Rządowym Centrum Legislacji, podczas gdy głosy strony społecznej oraz instytucji stojących na straży praw dziecka są systemowo ignorowane. Jako organizacja pozarządowa pragniemy jednak zwrócić uwagę na istotne uwarunkowania formalne tego procesu. Ze względów logistycznych oraz ograniczeń czasowych, KWRiST ani tworzące ją gremia nie miały obiektywnej możliwości przeprowadzenia realnych konsultacji z każdą JST w Polsce. W konsekwencji zbiorcza opinia Komisji ma w tym wymiarze charakter czysto proceduralny i nie odzwierciedla zróżnicowanej specyfiki oraz rzeczywistych możliwości wydolnościowych poszczególnych gmin, na które resort planuje przenieść całkowity ciężar finansowy i organizacyjny swoich decyzji. Sytuacja ta budzi uzasadnione wątpliwości natury prawnej oraz ustrojowej, wprost odbierając lokalnym wspólnotom prawo do samostanowienia w sprawach o fundamentalnym znaczeniu dla ich mieszkańców.

Naszym celem jest zebranie stanowisk jednostek samorządu terytorialnego i przekazanie ich Ministerstwu Edukacji Narodowej. Chcemy w ten sposób ukazać różnorodne perspektywy i punkty widzenia społeczeństwa oraz administracji. Zachęcamy Państwa do włączenia się we wspólny dialog społeczny.

Kluczowym argumentem przemawiającym za koniecznością zajęcia oficjalnego stanowiska przez JST jest fakt, że opisywany problem ma charakter ogólnokrajowy i dotyka niemal każdej społeczności lokalnej w Polsce. Posiadane przez nas dane statystyczne wskazują, że uczniowie największej w kraju placówki realizującej edukację domową pochodzą aż z 1974 gmin. Stanowi to blisko 80% wszystkich 2479 jednostek tego szczebla w Polsce. Powyższe zestawienie dowodzi, że skutki projektowanych zmian legislacyjnych dotkną bezpośrednio również mieszkańców mniejszych regionów.

W konsekwencji za fundamentalne uznać należy, aby każda Gmina w sposób rzetelny i autonomiczny wzniosła swoją opinię w tej sprawie, prezentując Ministerstwu Edukacji Narodowej stanowisko oparte na faktycznych potrzebach i uwarunkowaniach lokalnych.

Wprowadzenie tak daleko idących restrykcji bez ustanowienia jakiegokolwiek okresu przejściowego stoi w rażącej sprzeczności z konstytucyjną zasadą prawidłowej legislacji.²

Projektowane przepisy mają wejść w życie z dniem 1 września, co wywoła chaos organizacyjny i postawi JST przed koniecznością rozwiązywania głębokich problemów logistycznych. Implementacja regulacji w obecnym brzmieniu zmusi wspomnianą, dużą placówkę do utworzenia stacjonarnych centrów egzaminacyjnych, które ze względów infrastrukturalnych i kadrowych powstaną wyłącznie w ograniczonym katalogu największych miast wojewódzkich. Koncentracja weryfikacji wiedzy w tak nielicznych ośrodkach przełoży się na drastyczny wzrost barier o charakterze logistycznym i finansowym dla rodzin zamieszkujących mniejsze regiony kraju. W praktyce lokalne samorządy zostaną obciążone społecznym, a w wielu przypadkach również bezpośrednim obowiązkiem wsparcia lub organizacji transportu dla uczniów, którzy w wyniku tych działań utracą realną możliwość kontynuowania edukacji w dotychczasowej formie.

Ryzyko paraliżu placówek realizujących edukację domową stawia samorządy w sytuacji kryzysowej. Z zebranych danych wynika, że uczniowie i rodzice – z uwagi na poczucie stabilności oraz wysoki poziom zadowolenia z obecnej szkoły – **deklarują brak zamiaru powrotu do szkół obwodowych**. Wskazują, że wymuszenie powrotu do systemu tradycyjnego poprzez odebranie dostępności do egzaminów online doprowadzi do otwartego sprzeciwu, fali protestów i masowych skarg kierowanych do Gmin. W konsekwencji wywoła to głęboki kryzys społeczno-organizacyjny w skali całego kraju, a samorządy zostaną dotknięte skutkami konfliktu, którego nie były inicjatorem.

²Zob. rozporządzenie Prezesa Rady Ministrów z dnia 20 czerwca 2002 r. w sprawie „Zasad techniki prawodawczej” (Dz.U. z 2016 r. poz. 283), w szczególności **§ 30–36** nakazujące organom prawodawczym stosowanie przepisów przejściowych i dostosowujących w celu umożliwienia adresatom prawa dostosowania się do nowych regulacji: <https://arslege.pl/przepisy-przejsciove/k459/a39871/>

Zob. również wydawnictwo Kancelarii Senatu: *Zasady techniki prawodawczej*, Warszawa **2022**: https://www.senat.gov.pl/gfx/senat/userfiles/public/k10/kancelaria/wydawnictwa/pdf/zasady_tekniki.pdf

Pragniemy jednocześnie podkreślić, że jako organizacja pozarządowa dostrzegamy, iż każdy tryb przeprowadzania egzaminów – zarówno w formule stacjonarnej, jak i zdalnej – niesie ze sobą ryzyko wystąpienia nadużyć. W dobie postępującej transformacji cyfrowej właściwą i dojrzałą instytucjonalnie odpowiedzią nie powinno być jednak całkowite zakazywanie nowoczesnych technologii oraz regres polskiego systemu oświaty. Standardem państwa prawa musi być precyzyjne uregulowanie wymogów bezpieczeństwa, wdrożenie skutecznych narzędzi weryfikacji tożsamości oraz systemowe zabezpieczenie procedur online.

Mamy pełną świadomość, że oficjalny etap konsultacji publicznych w rządowym procesie legislacyjnym został już formalnie zakończony. Okoliczność ta w żaden sposób nie odbiera jednak przedkładanym opiniom i stanowiskom mocy sprawczej ani znaczenia merytorycznego. Głos niezależnych JST, sformułowany na obecnym etapie, ma kluczowe znaczenie dla zobrazowania decydentom realnej skali szkodliwości projektowanych zmian. Stanowi on silny sygnał instytucjonalny, który może doprowadzić do wstrzymania wejścia w życie rozporządzenia w obecnym kształcie oraz otworzyć przestrzeń do wypracowania rzetelnego, opartego na faktach dialogu społeczno.

Poniżej przedstawiamy szczegółowe uzasadnienie wniosku, zawierające kompleksową analizę prawną, merytoryczną oraz logistyczną, wraz z dokumentacją obrazującą rzeczywisty wymiar opisywanego problemu:

Część I: analiza wpływu projektu na grupy uczniów o szczególnych potrzebach i ich rodziny

Projektowane rozporządzenie w obecnym brzmieniu doprowadzi do bezpośredniego naruszenia uprawnień oraz stabilności życiowej dzieci ze szczególnymi potrzebami edukacyjnymi, zdrowotnymi i społecznymi. Proponowane przepisy nie przewidują żadnych wyłączeń o charakterze systemowym lub humanitarnym dla grup szczególnie wrażliwych. Poniżej przedstawiamy szczegółową analizę sytuacji grup, w które uderzą te regulacje:

- **uczniowie zmagający się z ciężkimi chorobami somatycznymi oraz ich najbliżsi:**
dotyczy to dzieci w trakcie inwazyjnego leczenia onkologicznego oraz bezpośrednio

strona 4/17

po przeszczepach szpiku kostnego, u których upośledzenie układu odpornościowego uniemożliwia kontakt ze stacjonarnymi skupiskami ludzkimi pod rygorem bezpośredniego zagrożenia życia i zdrowia. Grupa ta obejmuje również pacjentów w trakcie dializoterapii oraz uczniów, których rodzice przechodzą postępujący proces nowotworowy lub są po transplantacjach i funkcjonują w warunkach skrajnej immunosupresji;

- **dzieci z neuroróżnorodnością oraz barierami psychicznymi:** obejmuje to osoby ze spektrum autyzmu, uczniów zmagających się z ciężkimi epizodami depresyjnymi, zaburzeniami lękowymi oraz głęboką traumą – w tym ofiary udokumentowanej agresji rówieśniczej w systemie stacjonarnym, dla których powrót do tradycyjnego środowiska szkolnego wywołuje stany reaktywne i regres terapeutyczny;
- **osoby z niepełnosprawnościami:** dotyczy to uczniów z głęboką niepełnosprawnością ruchową oraz sprzężoną, a także osób niewidomych i niedowidzących, dla których nagła zmiana stabilnego, kontrolowanego środowiska egzaminacyjnego na nieznaną przestrzeń zewnętrzną stanowi barierę infrastrukturalną oraz sensoryczną, uniemożliwiającą rzetelną weryfikację wiedzy;
- **osoby dotknięte wykluczeniem komunikacyjnym:** mieszkańcy mniejszych miejscowości pozbawieni dostępu do rozwiniętej sieci transportu publicznego, a także rodziny oraz pedagodzy wspierający wszystkie wyżej wymienione grupy wrażliwe.

Część II: analiza Oceny Skutków Regulacji (OSR) w świetle danych geodemograficznych oraz wykluczenia transportowego

Sporządzona przez Ministerstwo Edukacji Narodowej Ocena Skutków Regulacji (OSR) wykazuje krytyczne uchybienia metodologiczne, całkowicie pomijając rzeczywistą skalę edukacji domowej w Polsce, z której korzysta obecnie 59 290 uczniów. Analiza przeprowadzona przez nas na reprezentatywnej grupie 27 868 uczniów największej placówki w kraju obnaża dysfunkcyjność i logistyczną niewykonalność projektowanych przepisów, co ilustrują poniższe dane:

- **zasięg ogólnokrajowy i rozproszenie terytorialne:** populacja uczniów reprezentuje 5495 miejscowości i wsi na terenie całego kraju, w tym 1974 gminy, co stanowi blisko 80% wszystkich jednostek samorządu terytorialnego w Polsce (1974 z 2479 gmin) i wskazuje na systemowy, a nie lokalny wymiar problemu;
- **dominacja mniejszych ośrodków osadniczych:** większość, stanowiąca 71,6% populacji uczniowskiej (19 962 osoby), zamieszkuje obszary poza aglomeracjami wojewódzkimi, a w 3174 punktach osadniczych odnotowano obecność tylko jednego ucznia realizującego edukację w tym trybie;
- **krytyczna skala operacji egzaminacyjnej:** wprowadzenie bezwzględnego przymusu stacjonarności od 1 września – przy całkowitym braku okresu przejściowego – wygeneruje konieczność przeprowadzenia blisko 900 000 egzaminów rocznie (średnio 15 egzaminów pisemnych i ustnych na jednego ucznia), co doprowadzi do paraliżu kadrowo-organizacyjnego placówek oświatowych oraz próby odgórnego wprowadzenia ponad 30 000 dzieci do systemu szkół tradycyjnych – wbrew woli ich rodziców;
- **zagrożenie dla stabilności rozwoju uczniów o szczególnych potrzebach:** Projektowane zmiany uderzają bezpośrednio w 1800 dzieci z orzeczeniami o potrzebie kształcenia specjalnego, uczących się w największej szkole edukacji domowej. Dotychczas uczniowie ci byli wspierani przez 70-osobowy zespół specjalistów. Proponowany przez MEN wyjątek, dopuszczający egzamin poza budynkiem szkoły w obecności zewnętrznych egzaminatorów, ma charakter iluzoryczny. Generuje on bowiem silny stres, niweczy dotychczasowe efekty rewalidacji i pogłębia izolację dzieci w trakcie ciężkich terapii (np. onkologicznych).

Warto zaznaczyć, że obecna subwencja na ucznia w edukacji domowej jest już znacznie niższa niż w szkole stacjonarnej i wynosi zaledwie 250 zł. Nowe przepisy wykluczą z pracy także nauczycieli z niepełnosprawnościami, którzy dotychczas prowadzili egzaminy online, a ze względów zdrowotnych nie będą w stanie dojeżdżać do uczniów do odległych, mniejszych miejscowości.

Dzięki dotychczasowej formule online (w tym dostępnej dla każdego platformie z opieką psychologiczną) uczniowie z orzeczeniami otwierają się na świat, rozwijają swoje talenty (np. muzyczne) i chętniej podejmują dialog. Szkoła zapewnia stałe wsparcie opiekunów oraz regularne spotkania z rodzicami. Warto podkreślić, że placówka ta zawsze oferowała możliwość zdawania egzaminów zarówno w formie online, jak i stacjonarnej, w pełni odpowiadając na indywidualne potrzeby każdego dziecka.

Wykazujemy, że analiza barier infrastrukturalnych i wykluczenia transportowego w ujęciu regionalnym wprost potwierdza, iż koncentracja egzaminów w miastach wojewódzkich obciąża lokalne samorządy i wywoła masowe skargi obywatelskie na brak zapewnienia dostępności. Tezę tę dokumentują twarde dane geograficzne:

- **województwo dolnośląskie (przykład Bogatyni):** zamieszkujący ten rejon uczniowie (21 osób) mają do pokonania do potencjalnego centrum egzaminacyjnego we Wrocławiu odległość aż 196 km, co z powodu braku bezpośredniego połączenia kolejowego oznacza podróż transportem zbiorowym trwającą od 3,5 do 4 godzin w jedną stronę;
- **województwo małopolskie (region Podhala):** w samym Zakopanem mieszka 24 uczniów (średni czas dojazdu do Krakowa wynosi 2 godziny), przy czym w skali całego województwa (1790 uczniów) aż 71,9% osób zamieszkuje tereny poza stolicą regionu, w rozproszeniu na 162 gminy, co wymusi wielogodzinne podróże po trudnych topograficznie trasach górskich;
- **województwo zachodniopomorskie:** dla 111 uczniów z Koszalina czas podróży do Szczecina wynosi średnio 2,5 godziny w jedną stronę, natomiast dla 55 uczniów ze Szczecinka dojazd do stolicy województwa transportem publicznym wiąże się ze średnio 4-godzinną podróżą z co najmniej dwiema przesiadkami;
- **województwo śląskie:** w samych Katowicach zamieszkuje 198 uczniów, jednak aż 93,3% ogółu populacji uczniowskiej tego regionu (2744 dzieci) żyje poza stolicą województwa – w tym w Bielsku-Białej (154 uczniów, 60 km dojazdu), Sosnowcu (137

uczniów), Częstochowie (126 uczniów, 75 km dojazdu), Tychach (120 uczniów), Gliwicach (109 uczniów) oraz Rybniku (93 uczniów).

Część III: skutki finansowe, prawne i strukturalne dla jednostek samorządu terytorialnego oraz destabilizacja kształcenia specjalnego

W Ocenie Skutków Regulacji (OSR) resort edukacji wskazał, że wprowadzenie zakazu egzaminów w formule online nie wygeneruje dodatkowych kosztów dla budżetu publicznego. Analiza realiów operacyjnych, logistycznych oraz finansowych pozwala jednak prognozować, że wejście w życie tych przepisów w proponowanym kształcie istotnie obciąży budżety oraz strukturę organizacyjną samorządów.

Ryzyko paraliżu masowych placówek realizujących edukację domową stawia samorządy przed podwójnym kryzysem. Z jednej strony administracyjna próba ulokowania tysięcy dzieci w rejonowych placówkach stacjonarnych wywoła paraliż organizacyjny (przeciążenie oddziałów, brak etatów i koszty infrastrukturalne). Z drugiej – zderzy się z czynnym oporem społecznym, gdyż rodzice jednoznacznie odrzucają powrót do szkół obwodowych, co przełoży się na fale protestów i masowe skargi do władz lokalnych.

Konieczność natychmiastowego przyjęcia tysięcy dzieci przez publiczne placówki stacjonarne doprowadzi do:

- istotnego przeciążenia istniejących oddziałów szkolnych;
- konieczności pilnego zabezpieczenia dodatkowych etatów dla nauczycieli w warunkach kryzysu kadrowego w oświacie;
- powstania nieprzewidzianych w rocznych budżetach JST wydatków bieżących;
- konieczności drastycznego zwiększenia nakładów na infrastrukturę oraz zapewnienie warunków sanitarno-przestrzennych.

Podnosimy, że dopuszczona przez Ministerstwo Edukacji Narodowej możliwość przeprowadzania egzaminów stacjonarnych poza siedzibą szkoły (poprzez dojazd nauczyciela do miejsca pobytu ucznia) nie rozwiązuje problemów mniejszych

samorządów. Przy dużym rozproszeniu geograficznym organizacja regularnych podróży służbowych kadry pedagogicznej jest logistycznie nierealna. Rozwiązanie to ogranicza ponadto możliwości zawodowe nauczycieli i egzaminatorów z niepełnosprawnościami lub barierami ruchowymi, dla których wielogodzinne dojazdy stanowią barierę wykluczającą.

Opisane ryzyka strukturalne zostały omówione przez przedstawicieli naszej Fundacji podczas spotkania w Ministerstwie Infrastruktury, które odbyło się 4 sierpnia 2026 roku. W trakcie rozmowy z Departamentem ds. Kontroli szczegółowo poruszono kwestię barier transportowych. Zwrócono uwagę na ryzyko nagłego obciążenia samorządów organizacją przewozów oraz na potencjalne, masowe skargi obywatelskie na brak zapewnienia dostępności i stabilności prawa do edukacji. Ciężar administracyjny i prawny związany z obsługą tych odwołań dotknie bezpośrednio lokalne samorządy.

Kluczowym wyzwaniem systemowym pozostaje aspekt finansowania i destabilizacji kształcenia specjalnego, co wykazujemy w następujących obszarach:

- **nieadekwatność dotacji oświatowej:** obecna stawka dotacji, wynosząca w uśrednieniu około 250 zł na ucznia, jest całkowicie niewystarczająca do pokrycia kosztów nowej logistyki stacjonarnej i wynajmu wielkopowierzchniowych centrów egzaminacyjnych, co bezpośrednio uderzy w finanse samorządowe;
- **regres w modelu wsparcia uczniów o szczególnych potrzebach:** środowisko edukacji domowej obejmuje wysokospecjalistyczną opieką ponad 1800 dzieci posiadających orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego, nad których rozwojem czuwa sztab dedykowanych terapeutów;
- **przeorientowanie celów placówek:** nagłe wdrożenie nowych przepisów destabilizuje skuteczny model terapeutyczno-edukacyjny, zmuszając placówki do koncentracji wszystkich zasobów na rozwiązywaniu nagłych kryzysów logistyczno-biurokratycznych zamiast na indywidualnym wsparciu podopiecznych.

Dla tysięcy uczniów edukacja domowa wspierana nowoczesnymi technologiami nie jest kwestią wyboru pragmatycznego, lecz jedyną formą realizacji konstytucyjnego prawa do

nauki (art. 70 Konstytucji RP) oraz suwerennym prawem do kształcenia bez ryzyka systemowej marginalizacji.

W toku procedury legislacyjnej do naszej Fundacji wpłynęło ponad 600 szczegółowych świadectw od uczniów i ich opiekunów (zanonimizowany wybór tych dokumentów stanowi Załącznik nr 1 do niniejszego wniosku). Opisują one sytuacje wymagające szczególnej ochrony prawnej i ludzkiej wrażliwości, w tym udokumentowane przypadki medyczne, gdzie przymus przystąpienia do egzaminu w fizycznej, obcej placówce wywołuje natychmiastowy regres terapeutyczny, powrót stanów lękowych oraz bezpośrednie zagrożenie zdrowia psychicznego.

Co kluczowe, zebrane deklaracje jednoznacznie wskazują, że rodzice oraz uczniowie nie mają zamiaru rezygnować z dotychczasowej formy nauki ani przenosić się do lokalnych szkół obwodowych, w których często doświadczyli trudności adaptacyjnych lub wykluczenia. Obecny model zapewnia dzieciom poczucie stabilności, bezpieczeństwa i wysoki poziom satysfakcji z edukacji. Pozbawienie ich możliwości zdawania egzaminów w formule online nie doprowadzi zatem do płynnej reintegracji ze szkolnictwem stacjonarnym, lecz wywoła falę sprzeciwu i protestów społecznych. Będzie to bezpośredni powód powszechnych skarg kierowanych do samorządów oraz wywoła poważny kryzys w skali całego kraju.

Stanowisko to znalazło pełne odzwierciedlenie w oficjalnych wystąpieniach kluczowych organów kontrolnych państwa. Projekt resortu edukacji został formalnie i krytycznie zakwestionowany przez instytucje stojące na straży porządku prawnego i konstytucyjnego, jako działanie rażąco nieproporcjonalne i naruszające dobrostan dzieci. Dowodem na systemowy sprzeciw wobec projektowanych zmian są następujące dokumenty, które załączamy do niniejszego wystąpienia:

- **wystąpienie Rzecznika Praw Dziecka** – kwestionujące projekt jako uderzający w dobrostan psychiczny i rozwój dzieci, zawierające wniosek o wstrzymanie prac nad regulacją, przy jednoczesnym wyrażeniu zaniepokojenia pominięciem RPD przez

MEN w standardowym trybie konsultacji oraz wykazaniu, że sztywne zakazy stanowią rażące naruszenie konstytucyjnej zasady proporcjonalności;³

- **wystąpienie Rzecznika Praw Obywatelskich** – wykazujące, że z obowiązujących przepisów Prawa oświatowego nie wynika ani zakaz przeprowadzania egzaminów na odległość, ani obowiązek obecności ucznia w siedzibie szkoły, kwestionujące dotychczasowe samowolne zalecenia Kuratoriów Oświaty oraz wskazujące, że odgórne restrykcje resortu doprowadziły do luki w prawie, powszechnego chaosu i rażącego naruszenia stabilności sytuacji prawnej uczniów;⁴
- **oficjalna opinia Ministerstwa Cyfryzacji (Centrum Rozwoju Kompetencji Cyfrowych)** – wykazująca, że całkowite wykluczenie egzaminów zdalnych stoi w sprzeczności z rządową „Polityką Cyfrowej Transformacji Edukacji” (Uchwała Rady Ministrów nr 98 z dnia 12 września 2024 r.), narusza zasadę proporcjonalności wobec uczniów ze szczególnymi potrzebami oraz przedstawia 12 konkretnych wymogów techniczno-organizacyjnych (m.in. weryfikacja tożsamości mObywatелеm, weryfikacja otoczenia 360° i rejestracja przebiegu (co szkoły już spełniają i od zawsze nagrywają egzaminy), które gwarantują pełne bezpieczeństwo i wiarygodność egzaminów online;⁵
- **stanowisko Kancelarii Prezydenta RP (Biura Interwencyjnej Pomocy Prawnej i Listów)** – potwierdzające podjęcie oficjalnej interwencji w Ministerstwie Edukacji Narodowej w reakcji na masowe protesty społeczne, przekazujące

³ Wystąpienie Rzecznika Praw Dziecka (Moniki Hornej-Cieślak) do Sekretarza Stanu w Ministerstwie Edukacji Narodowej z dnia 11 lipca 2026 r. w sprawie uwag do projektu rozporządzenia MEN nr 117, sygn. BRPD.400.2.2026.JG. Zob. pismo:

<https://media-stop117.fabiandigital.org/wystapienie-BRPD-do-MEN-z-11-lipca-2026.pdf>

⁴ Wystąpienie Rzecznika Praw Obywatelskich do Dyrektora Departamentu Kształcenia Ogólnego w Ministerstwie Edukacji Narodowej z dnia 24 lutego 2026 r. w sprawie dopuszczalności przeprowadzania zdalnych egzaminów klasyfikacyjnych, sygn. VII.7031.6.2026.AT. Zob. pismo:

<https://media-stop117.fabiandigital.org/Pismo-do-Rzecznika-Praw-Obywatelskich.pdf>

⁵ Odpowiedź Biura Ministra Cyfryzacji wraz z opinią Centrum Rozwoju Kompetencji Cyfrowych (CRKC) z dnia 23 lipca 2026 r. w sprawie projektu rozporządzenia MEN nr 117, sygn. BM.WDS.050.2.2026, w odniesieniu do „Polityki Cyfrowej Transformacji Edukacji” (Uchwała Rady Ministrów nr 98 z dnia 12 września 2024 r.). Zob. pismo: <https://media-stop117.fabiandigital.org/odpowiedz-od-ministerstwa-cyfryzacji.pdf>

resortowi do rozpatrzenia krytyczne uwagi rodziców oraz organizacji społecznych, ze szczególnym uwzględnieniem naruszenia praw uczniów z niepełnosprawnościami oraz pedagogów z niepełnosprawnościami a także deklarujące stały monitoring przebiegu prac legislacyjnych i ich potencjalnych skutków prawnych;⁶

Jednocześnie wskazujemy, że pełne teksty opinii niezależnych organizacji stojących na straży praw pacjenckich oraz treść licznych interpelacji poselskich w tej sprawie zostały zabezpieczone i są publicznie dostępne na dedykowanej platformie informacyjnej pod adresem: stop117.fabiandigital.org.

Część IV: Analiza argumentacji resortu edukacji w procesie legislacyjnym

Głębokie zaniepokojenie budzi oficjalna argumentacja zastosowana przez Kierownictwo resortu edukacji w toku debaty publicznej oraz w oficjalnych dokumentach. W odpowiedzi na interpelację poselską nr 17582⁷ Ministerstwo Edukacji Narodowej uzasadniło potrzebę wprowadzenia restrykcyjnych zmian oraz „daleko idącą ostrożność” wobec edukacji domowej poprzez przywołanie w przypisie urzędowym skrajnych przypadków o charakterze kryminalnym (dotyczących m.in. wieloletniego, bezprawnego przetrzymywania osób w izolacji oraz rażących aktów przemocy wobec małoletnich).

⁶ Pismo Biura Interwencyjnej Pomocy Prawnej i Listów Kancelarii Prezydenta RP do Ministerstwa Edukacji Narodowej z dnia 15 lipca 2026 r. (sygn. BIPL.0606.110.2026.ML), przekazujące uwagi społeczne do projektu rozporządzenia nr 117. Zob. pismo:

<https://media-stop117.fabiandigital.org/pismo-Kancelarii-Prezydenta-do-MEN.pdf>

Odpowiedź Kancelarii Prezydenta RP (Biuro Interwencyjnej Pomocy Prawnej i Listów) z dnia 15 lipca 2026 r. do Fundacji Fabian Digital (sygn. BIPL.0606.110.2026.ML), potwierdzająca formalną interwencję w MEN ws. braku uwzględnienia sytuacji dzieci oraz nauczycieli z niepełnosprawnościami i deklarująca stały monitoring prac legislacyjnych. Zob. pismo:

<https://media-stop117.fabiandigital.org/odpowiedz-Kancelarii-Prezydenta-do-Fundacji.pdf>

⁷ Zob. interpelację nr 17582 Posła na Sejm RP Bartłomieja Pejo i odpowiedź Minister Edukacji <https://orka.sejm.gov.pl/home.nsf/interpelacja.xsp?documentId=00824A9385229A39C1258E10004888EB&view=1>

Podnosimy, że tego rodzaju konstrukcja argumentacyjna stosowana przez organ administracji rządowej jest wadliwa i nie powinna stanowić podstawy do kształtowania prawa oświatowego z kilku kluczowych powodów:

- **stosowanie nieadekwatnych analogii:** zestawianie kontrolowanej przez państwo, w pełni legalnej formy spełniania obowiązku szkolnego z drastycznymi przypadkami ze sfery najcięższej przestępczości stygmatyzuje tysiące odpowiedzialnych rodzin działających zgodnie z Prawem oświatowym;
- **wprowadzanie opinii publicznej w błąd:** sugerowanie, że edukacja domowa sprzyja izolacji i przemocy, stoi w sprzeczności z faktami, ponieważ uczniowie ci podlegają corocznej, stacjonarnej weryfikacji wiedzy, a ich status zależy od formalnych decyzji dyrektorów szkół publicznych;
- **naruszenie zasady lojalności państwa wobec obywatela:** budowanie narracji systemowej podejrzliwości wobec mniejszościowej grupy edukacyjnej narusza zaufanie obywateli do organów władzy publicznej;
- **brak podstaw merytorycznych:** używanie skrajnych przykładów kryminalnych do uzasadnienia czysto biurokratycznych i technicznych zmian w procedurze przeprowadzania egzaminów (rozporządzenie nr 117) dowodzi braku rzetelnych analiz i ocen skutków regulacji po stronie resortu.

Wywodzenie ogólnych założeń systemowych dla blisko 60 tysięcy uczniów w oparciu o jednostkowe patologie społeczne budzi głębokie zastrzeżenia z punktu widzenia metodologii legislacyjnej i skutkuje pomijaniem głosu tysięcy rodzin zaangażowanych w obronę stabilności prawa do edukacji.

Część V: Uchybienia legislacyjne i brak podstaw ustrojowych

Wprowadzenie projektowanych przepisów odbywa się w warunkach naruszenia ładu prawnego i konstytucyjnego, co potwierdzają przeprowadzone analizy prawne oraz stanowiska niezależnych instytucji:

- **przekroczenie delegacji ustawowej:** Ministerstwo Edukacji Narodowej nie posiada upoważnienia ustawowego do wprowadzenia bezwzględnego zakazu egzaminów w formule zdalnej na poziomie rozporządzenia, gdyż wprowadzanie tak istotnych ograniczeń praw i obowiązków obywatelskich wymaga formy ustawy. Tożsamą próbę regulacji podejmowano już w toku prac nad projektem ustawy (druk sejmowy nr 2710), który został jednak zawetowany przez obecnego wtedy Prezydenta RP Andrzeja Dudę⁸. Wątpliwości w tym zakresie potwierdzają również oficjalne uwagi Rządowego Centrum Legislacji (RCL) oraz Dyrektora Departamentu Prawa Społecznego Krzysztofa Olszaka⁹, wskazujące na istotne ryzyko wadliwości obecnej ścieżki legislacyjnej;
- **błędna wykładnia przepisów o legalności:** resort edukacji argumentuje wstecznie, że egzaminy online nie posiadały dotychczas podstaw prawnych, co stoi w jaskrawej sprzeczności z niezależnymi ekspertyzami prawnymi¹⁰, m.in. autorstwa prof. dr. hab. Mateusza Pilicha (Uniwersytet Warszawski). Wskazują one, że egzaminy w tej formule były w pełni legalne, m.in. w oparciu o konstytucyjną zasadę wolności, zgodnie z którą nikogo nie można zmuszać do czynienia tego, czego prawo mu nie nakazuje (art. 31 ust. 2 Konstytucji RP);
- **uruchomienie procedury międzynarodowej:** z uwagi na ryzyko naruszenia uprawnień osób z niepełnosprawnościami, sprawa została skierowana do Parlamentu Europejskiego w ramach procedury petycyjnej. Komisja Petycji (PETI)

⁸ Zob. konferencja prasowa Prezydenta RP Andrzeja Dudy i wyjaśnienie dot. weta dla ustawy ograniczającej edukację domową w Polsce

<https://www.prezydent.pl/kancelaria/archiwum/andrzej-duda/prawo/zawetowane/weto-do-nowelizacji-prawa-oswiatowego,62434>

⁹ Zob. uwagi Dyrektora Departamentu Prawa Społecznego RCL Krzysztofa Olszaka dot. wątpliwości upoważnienia ustawowego do wprowadzenia rozporządzenia:

<https://legislacja.gov.pl/docs//579/12410056/13202586/13202589/dokument781375.pdf>

¹⁰ Zob. wystąpienie wideo, w którym prof. dr hab. Mateusz Pilich tłumaczy, dlaczego MEN nie ma racji w kwestii zakazu egzaminów zdalnych: <https://youtu.be/4qFJiEA12LO>. Zob. również: Ekspertyza prawna prof. Pilicha z dnia 26.02.2026 r. (<https://media-stop117.fabiandigital.org/Opinia-prawna-Mateusz-Pilich.pdf>) oraz Ekspertyza prawna prof. Pilicha z dnia 17.06.2026 r.

(https://media-stop117.fabiandigital.org/opinia-egzaminy_zmiana-rozp.pdf).

podjęła decyzję o pilnym procedowaniu wniosku, który w najbliższym czasie będzie przedmiotem oficjalnych analiz z udziałem przedstawicieli Komisji Europejskiej.

Część VI: Chaos administracyjny dla pracowników oświaty i paraliż Systemu Informacji Oświatowej (SIO)

Wprowadzenie projektowanych przepisów bez odpowiedniego okresu przejściowego wygeneruje natychmiastowy kryzys organizacyjny na poziomie administracji oświatowej. W celu zminimalizowania negatywnych skutków zmian, placówki edukacji domowej podjęły już działania zaradcze, zbierając od uczniów deklaracje dotyczące preferowanych miejsc zdawania egzaminów stacjonarnych. Operacja ta wiąże się jednak z koniecznością masowego transferu formalnego tysięcy podopiecznych pomiędzy wieloma jednostkami szkolnymi na terenie całego kraju.

Zgodnie z literą projektowanego rozporządzenia, na przeprowadzenie tak skomplikowanej operacji systemowej przewidziano zaledwie miesiąc na początku roku szkolnego (we wrześniu). Tak drastyczne skrócenie czasu wywoła krytyczne obciążenie zasobów kadrowych ponad granice wydolności operacyjnej, na co składają się następujące procesy:

- **restrasfer dokumentacji i weryfikacja danych:** zespoły administracyjne zostaną zmuszone do ręcznej weryfikacji kilkunastu tysięcy dokumentów, wdrożenia procedur naprawczych, a także podpisania i odesłania egzemplarzy do opiekunów prawnych;
- **paraliż systemów sprawozdawczych:** konieczność jednoczesnego zadekretowania ogromnej liczby dokumentów oraz wprowadzenia zmian do baz wewnętrznych oraz państwowego Systemu Informacji Oświatowej (SIO) doprowadzi do zablokowania procesów sprawozdawczych;
- **nagłe wykluczenie zawodowe kadry pedagogicznej:** nowe regulacje uderzą dotkliwie w nauczycieli i egzaminatorów z niepełnosprawnościami, którzy z przyczyn niezależnych stracą zatrudnienie z powodu braku możliwości dalszego świadczenia pracy w dotychczasowej, zdalnej formie.

Szanowni Państwo,

Głos niezależnych Jednostek Samorządu Terytorialnego ma obecnie znaczenie fundamentalne. Resort edukacji mierzy się z szerokim naciskiem społecznym oraz instytucjonalnym, jednak to formalny i zorganizowany opór poszczególnych gmin oraz miast może ostatecznie doprowadzić do wstrzymania wejścia w życie tych wadliwych przepisów. Zwracamy się z uprzejmą prośbą o szczegółowe zapoznanie się z przedstawioną argumentacją, dokumentacją geodemograficzną oraz przypisami prawnymi, które odsyłają do załączników.

W związku z powyższym, działając na podstawie art. 63 Konstytucji RP, wnosimy o:

- **wypracowanie oficjalnej opinii:** wydanie przez organ wykonawczy (lub przez właściwą Radę Gminy lub Miasta) oficjalnego, indywidualnego stanowiska wobec projektu rozporządzenia MEN nr 117;
- **przekazanie dokumentacji do koordynacji:** przesłanie wypracowanego stanowiska bezpośrednio do naszej Fundacji na adres e-mail: kontakt@fabiandigital.org;
- przesłanie uwag do MEN na Sekretariatu Departamentu Kształcenia Ogólnego:

Ministerstwo Edukacji Narodowej

Departament Kształcenia Ogólnego

Al. Jana Chrystiana Szucha 25

00-918 Warszawa

e-mail: sekretariat.dko@men.gov.pl

Adres do doręczeń elektronicznych (e-Doręczenia): AE:PL-93685-55593-ARTI-30

Z wyrazami szacunku,

Prezes Zarządu
Fabian Grabania
Fabian Grabania